

12. Kiadásában”). We wrześniu 2015 roku weszły w życie nowe zasady, które mają zrationalizować obowiązujący system przez modyfikacje, ale także utrzymanie integralności wcześniej funkcjonujących reguł. Péter Pomozi i Eszter Földesi piszą o nazwach w świetle estońskiego modelu polityki językowej („Az észt névtervezés az észt nyelvpolitikai modell tükrében”). Polityka ta ma służyć rozwojowi i ochronie języka estońskiego w jego aktualnym kształcie od 2004 r. i jest jedną z najefektywniejszych strategii tego typu w Europie. Przyznawaną od 2006 r. prestiżową nagrodę im. Lajosa Kissa dla młodych onomastów otrzymała w 2016 r. dr Rita Póczos. Obok licznie wymienionych rozpraw doktorskich redaktorzy rocznika zamieścili podsumowanie rozprawy habilitacyjnej Anity Rác „Etonimák a régi magyar településneveken” (Etonimy w nazwach starych osad węgierskich).

Kolejne dwie części to omówienia wydawnictw książkowych i czasopism. Wśród opracowań książkowych znajdują się m.in. węgierskojęzyczne publikacje (np. „Magyar névkutatás a 21. század elején Magyar Nyelvtudományi Társaság — ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet”, red. T. Farkas, M. Slíz, Budapest 2015) czy P. Takácsa „A rózsza neve: Magyar Köztársaság. Az államok nevééről és a magyar állam átnevezéséről”, Budapest 2015, a także prace w języku niemieckim (A. Linsbergera „Wiener Personennamen. Ruf-, Bei- und Familiennamen des 15. Jahrhunderts aus Wiener Quellen” (Schriften zur Deutschen Sprache in Österreich 41), Frankfurt am Main 2012), angielskim („Unconventional Anthroponyms. Formal Patterns and Discursive Functions”, red. O. Felecan, D. Felecan, Newcastle upon Tyne 2014) i włoskim („Nomi italiani nel mondo. Studi internazionali per i 20 anni della «Rivista Italiana di Onomastica»”, Roma 2015).

Omówienie czasopism przynosi 8 tekstów, które dotyczą periodyków z: Węgier („Helynévtörténeti Tanulmányok”), Włoch („Rivista Italiana di Onomastica”), Belgii („Onoma”), Wielkiej Brytanii („Nomina”), Polski („Onomastica” LIX, 2015), Federacji Rosyjskiej („Voprosy onomastyki”) i Szwecji („Ortnamnssällskapet”, „Uppsala Årsskrift” oraz „Studia anthroponymica Scandinavica”).

Ostatnia część 36 numeru „Biuletynu” poświęcona została pamięci językoznawcy Ferencza Ördöga (1933–2016).

Rocznik „Névtani Értésítő” koncentruje się głównie na aktualnym stanie badań onomastyki węgierskiej, zarówno współczesnej, jak i historycznej, związanej ze zmieniającymi się granicami historycznymi kraju. Wykazuje też stałe zainteresowanie badaniami nazewnictwa w innych krajach.

Grzegorz Bubak
Uniwersytet Jagielloński

grzegorz.bubak@uj.edu.pl

Folia onomastica Croatica, red. Andela Frančić, knj. 25, 2016, 248 s.

Najnowszy, 25 numer chorwackiego czasopisma „Folia onomastica Croatica” (FOC), który ukazał się w 2016 r., zawiera siedem artykułów naukowych, cztery recenzje, a także zestawienie bieżącej bibliografii onomastycznej. Zarówno ten, jak i poprzednie numery dostępne są nieodpłatnie na centralnym portalu chorwackich czasopism naukowych HRČAK (<http://hrcak.srce.hr/fofia-onomastica>).

Omawiany numer czasopisma otwiera artykuł Anity Bratulović i Lindy Mijić „Voda i s njome značenjski povezani leksemi u spisima srednjovjekovnoga zadarskog notara Petra Perencana” (s. 1–19). Autorki omawiają w nim szczegółowo leksykę apelatywną oraz toponimy (a także nieliczne antroponimy) powiązane znaczeniowo z leksemem *voda* ‘woda’, które pojawiły się w dotychczas niepublikowanych dokumentach zadarskiego notariusza Petara (zwanego Perencan) z drugiej połowy XIV w. W tekstach dokumentów obok leksyki łacińskiej (*aqua*, *aqueductus*, *flumen*, *fons*, *fontana*, *lachus*, *mare*, *palus*, *riuus*, *pluuialis*) pojawiają się także leksemmy dalmatyńskie (*bagnum*,

biba), wenecko-włoskie (*marinarius, riuaris*) oraz słowiańskie (*blato, kiša, jezero, potok, rika, rosa, voda, bistar, mokoar*), a także utworzone od nich nazwy własne. Autorki nie tylko wynotowały i objaśniły poszczególne wyrazy, ale także przeprowadziły analizę ich konkordancji, która pokazała kontekst użycia danych form.

Artykuł „Prilog proučavanju osobnih imena u 16. stoljeću (na primjeru vlastelinstava Susedgrad i Donja Stubica)” (s. 21–51) autorstwa Branimira Brglesa i Ankicy Čilaš Šimpragi ma na celu onomastyczne i historiograficzne opracowanie materiału antroponimicznego zawartego w spisie dziesięciny z 1597 r. z obszaru włości Susedgrad i Donja Stubica w Zagorju w Chorwacji. Część zasadnicza artykułu, poprzedzona informacjami o kontekście historycznym powstania spisu oraz jego grafii, obejmuje spis wszystkich form nazw osobowych (z podaniem „imienia etymologicznego”, form wariantowych, zapisów oraz ich frekwencji) oraz ich wszechstronną analizę językową obejmującą zagadnienia fonologii, morfologii oraz słowotwórstwa. Wyszczególniono także najrozmaitsze formuły imiennicze występujące w dokumencie.

Kolejna praca, również dwójga autorów — Ines Carović i Kristiana Novaka — „Obiteljski nadimci u Držimurcu i Strelcu: motivacija, tvorba i pragmatika” (s. 53–73), poświęcona jest przydomkom rodzinnym z miejscowości Držimurec i Strelec w Međimurju. Jednostki należące do tej ciągle żywej i ewoluującej kategorii onimicznej zostały szczegółowo omówione pod kątem semantyki, słowotwórstwa, cech dialektalnych oraz pozazęzkowych czynników mających wpływ na ich kształtowanie. W artykule poruszono także istotność zasad etyki w badaniach antroponimicznych przeprowadzanych w niewielkich lokalnych społecznościach (autorzy szerzej zajęli się tym zagadnieniem w tekście z numeru 23 FOC, omawianego na łamach numeru LX „Onomastików”).

W obszernym artykule z zakresu leksykografii onomastycznej pt. „Metodologija izrade toponimijskoga (anojkonimijskoga) rječnika (primijenjena na toponimiju ludbreške Podravine)” (s. 75–142) Joža Horvat przedstawia propozycję metody opracowywania słowników toponimicznych (anojkonimicznych), którą wykorzystuje przy tworzeniu słownika nazewnictwa regionu Podraviny z okolic miasta Ludbreg („Toponimijski rječnik ludbreške Podravine”). Autor dokonał przeglądu dotychczasowych praktyk prezentacji materiału toponimicznego w leksykografii dialektologicznej i onomastycznej, by następnie przejść do przedstawienia założeń wypracowanej przez siebie metody w zakresie makro- i mikrostruktury słownika. Szczegółowo omówione zostały kwestie układu słownika (m.in. alfabetycznego szeregowania materiału z uwzględnieniem właściwości prozodycznych) oraz treści artykułu hasłowego (tytuł artykułu hasłowego; warianty: fonologiczne, semantyczne, gramatyczne, słowotwórcze, strukturalne; informacje gramatyczne wraz z egzemplifikacją; definicja oraz lokalizacja; objaśnienia etymologiczne, słowotwórcze i motywacyjne; poświadczenia historyczne, formy oficjalne i standaryzowane). Na końcu artykułu zamieszczone zostały załączniki, obejmujące: tabelę przeglądową słowników dialektologicznych zawierających materiał toponimiczny; przykłady artykułów hasłowych opracowanych przez autora według wypracowanej metody; przykład indeksu oficjalnych i standaryzowanych nazw miejscowych; przykład opracowania kartograficznego materiału słownikowego.

W tekście „Osobna imena u Splitu u razdoblju preporodnoga pokreta” (s. 143–165) Andrea Rogošić dokonuje analizy nazw osobowych odnotowanych w latach 1840–1897 w sporządzonych w języku włoskim księgach metrykalnych trzech parafii z obszaru Splitu (znajdującego się wówczas w imperium Habsburgów) w kontekście chorwackiego odrodzenia narodowego przypadającego na XIX wiek. Na podstawie analizy ilościowej, jakościowej oraz porównawczej splickiego imiennictwa badaczka ukazuje dynamikę jego przemian, na które wpływ miały czynniki społeczno-polityczne. Informacje dotyczące statusu oraz pochodzenia społecznego nosicieli poszczególnych imion zawarte w księgach metrykalnych pozwoliły autorce na wyciągnięcie interesujących wniosków socjoonomastycznych.

Domagoj Vidović w pracy „Prilog proučavanju odraza svetačkoga imena Ilija u hrvatskoj antroponimiji” (s. 167–182) śledzi refleksy hagionimu *Ilija* (= *Elias*), które notowane są w chor-

wackiej antroponimii od średniowiecza do dziś. Autor najpierw przedstawia funkcjonowanie tego imienia w toponimii w kontekście mitologii słowiańskiej (ze szczególnym uwzględnieniem stosunków z nazwami związanymi ze słowiańskim bogiem Perunem). Następnie dokonuje przeglądu historycznych poświadczeń tego imienia oraz jego derywatów oraz podaje informacje o ich rozmieszczeniu geograficznym na historycznych ziemiach chorwackich, a także na terytoriach innych narodów południowosłowiańskich, również wśród tamtejszych muzeumanów.

Ostatnim wśród artykułów w omawianym numerze czasopisma jest praca Sanji Vulić „Blagdani i spomendani u zapisima Josipa Lovretića (pučka imena, nazivlje, poslovice i uzrečice)” (s. 183–198), której autorka zajmuje się nazwami świąt liturgicznych oraz wspomnień (a także związaną z nimi frazeologią) odnotowanych w monografii poświęconej miastu Otok w Slawonii przez badacza lokalnych tradycji ludowych ks. Josipa Lovretića (1865–1948). S. Vulić porównuje nazwy zgromadzone przez Lovretića z materiałem gwarowym z innych obszarów zamieszkałych przez szokackich Chorwatów (Šokci, šokački Hrvati), również poza granicami Chorwacji, a także z nazwami z innych gwar chorwackiego obszaru językowego.

W numerze 25 czasopisma „Folia onomastica Croatica” poza rozprawami i artykułami zamieszczono także cztery recenzje najnowszych pozycji z zakresu południowosłowiańskiej onomastyki i historii języka. W pierwszej z nich Ankica Čilaš Šimpraga omawia pozycję „Hrvatski egzonomi I. Imena država, glavnih gradova i njihovih stanovnika” (red. I. Crljenko, Zagreb 2016; s. 199–203). Jest to gazeter obejmujący egzonomi w języku chorwackim (nazwy państw, stolic i ich mieszkańców), będący realizacją zobowiązań w ramach współpracy z Grupą Ekspertów ONZ ds. Nazw Geograficznych (UNGEGN). Ta sama Autorka sporządziła również recenzję monografii „Toponimija šibenskog otočja” (red. V. Skračić, Zadar 2016; s. 204–207), poświęconej nazewnictwu geograficznemu wysp Archipelagu Szybenickiego i stanowiącej kolejną już pozycję z serii „Biblioteka Onomastica Adriatica”, omawianej także na łamach „Onomastików” (LV, s. 262–263; LIX, s. 470–471). Książka serbskiej badaczki Radmili Žugić „Mikrotoponimija donjeg sliva Jablanice (semantičko-tvorbni aspekt)” (Beograd 2014), poświęcona zagadnieniom semantycznym i słowotwórczym nazewnictwa terenowego dorzecza dolnego biegu rzeki Jablanicy w południowej Serbii, stała się przedmiotem recenzji Joży Horvata (s. 208–214). Ostatnia recenzja, sporządzona przez Borisa Kuzmicia, dotyczy książki „Povijest hrvatskoga jezika. 4 knjiga: 19. stoljeće” (red. J. Lisac i in., Zagreb 2015; s. 215–221), czwartego tomu monumentalnego dzieła z zakresu historii języka chorwackiego (pierwszy tom ukazał się w 2009 r.), poświęconego wiekowi XIX. Autor recenzji skupił się na poruszonych w pracy zagadnieniach onomastycznych.

Omawiany numer czasopisma tradycyjnie kończy bieżąca bibliografia onomastyczna (za rok 2015 i wcześniejsze), sporządzona przez Branimira Brglesa, Jożę Horvata i Ines Virić (s. 223–248). Obejmuje ona 82 pozycje z całego świata, z których każda została krótko omówiona.

Paweł Swoboda
Instytut Języka Polskiego PAN

pawel.swoboda@ijp.pan.pl

„Voprosy onomastiki”, red. E. L. Berezovič, t. 13, nr 1–2, 2016, s. 272 + 252

„Voprosy onomastiki” to regularnie ukazujący się półrocznik wydawany przez Instytut Języka Rosyjskiego im. W. Winogradowa Rosyjskiej Akademii Nauk oraz Uralski Uniwersytet Federalny im. B. Jelcyna. Lektura każdego nowego zeszytu jest przyjemnością dla onomasty. W regularności ukazywania się, doborze problematyki i udziale autorów zagranicznych, układzie bibliografii (każdy